

SAVJET RTCG**Ombudsman RTCG**

Podgorica, 27. 07. 2022.

Predmet: Zapisnik i mišljenje ombudsmana, na prigovor od 13. 07. 2022. koji je dostavio Media centar.

Povod za dostavljanje prigovora je intervju sa predsjednikom Crne Gore, Milom Đukanovićem, emitovan 12. 07. 2022.

Podnosilac prijave je naveo:

U emisiji "Intervju", emitovanoj 12. jula, novinar je (u 64. minute razgovora sa predsjednikom Crne Gore Milom Đukanovićem) otvorio pitanje nacionalizma u Crnoj Gori i dao uvodna pojašnjenja: "Nacionalizam je nešto što je zdravo u svakoj naciji i ne govorim o tom, jer njega ne problematizujem, ali postoji ona druga strana medalje nacionalizma koji izaziva frustraciju, koji veliča samo sebe. Dakle, ne govorim ništa loše o ovoj lijepoj dozi nacionalizma, koju svi treba da imamo, jer smo svi ponosni i na svoju naciju, svoje pleme i na svoje bratstvo i na svoje ime i prezime, i to je taj dobri, zdravi dio...". Novinar tvrdi da nacionalizam sam po sebi nije negativan, izjednačavajući ga zapravo sa patriotizmom. Ovakva tvrdnja novinara gledaocima ukazuje da nacionalizam (pretjerano iskazivanje nacionalnog osjećaja, i to na račun pripadnika drugih nacija, zbog kojih se nacionalizam povezuje sa etnocentrizmom i ksenofobijom) nije negativna pojava. Novinar treba da koristi definiciju nacionalizma (izdizanje svoje nacije kao više nacije u odnosu na druge) i zna da su podjele na "dobre" i "loše" nacionalizam odavno prevaziđene. Nacionalizam koji poprimi formu mržnje prema drugim nacijama je, po definiciji, šovinizam što novinar ne pojašnjava. Ovim je povrijeđen princip PRAVEDNOSTI uspostavljen Pravilnikom o profesionalnim principima i standardima RTCG a koji propisuje: "Ne smatra se da su bilo koja vijest ili programski sadržaj pravedni ako... navode slušaocce i gledaocce na pogrešan zaključak". Novinar je svojom

interpretacijom termina "nacionalizam" navodio gledaoce na zaključak da je nacionalizam pozitivna pojava (izjednačavajući je sa ljubavlju prema naciji, državi...) što je suprotno značenju ovog pojma. Relativizacija pojma "nacionalizam" zamagljuje štetu koju pravi ova pojava a o kojoj je i sagovornik, predsjednik Đukanović, dao svoje mišljenje pravdajući crnogorski nacionalizam ("ukoliko ga i ima") od koga nikome ne prijete opasnost. Novinar nije zaokružio temu koju je otvorio sa dodatnim pitanjima o ulozi predsjednika u širenju srpskog nacionalizma, šovinizma i fašizma početkom devedestih godina prošlog vijeka a ni pitanjima da li crnogorski nacionalizam može prouzrokovati bilo kakvu štetu razvoju građanske države Crne Gore i da li zapravo sagovornik smatra da je crnogorski nacionalizam poželjan za dalji razvoj države. Takođe, novinar nije u uvodnom dijelu intervjua zaokružio temu o navodnom revanšizmu predsjednika Vlade koji je, zbog uskraćivanja podrške DPS-a, posredstvom SDT-a, poslao poruku predsjedniku Đukanoviću hapšenjem njegovih prijatelja iz UO Plantaža. Novinar je morao da insistira na tome da sagovornik jasno saopšti stav da li je SDT pod političkim uticajem i od koga, da li je Tužilački savjet pod političkim uticajem. Ovo tim prije jer je tokom intervjua predsjednik Đukanović poslao direktne prijetnje tužiocima ukoliko se u slučajevima protiv Vesne Medenice i prijatelja predsjednika, ne podignu optužnice ili budu odbačene od strane suda.

Urednik emisije Saša Klikovac je odgovorio:

Nacionalizam je jedan od najsloženijih fenomena našeg vremena i za, kao takav, mišljenja sam, ne može se reći da bilo što u vezi sa njim ima konačan stav. To kažem odgovarajući na Vašu konstataciju kada ste mi uputili kritiku rekavši da su „podjele na dobre i loše nacionalizme davno prevaziđene“. Nacionalizam, moje je mišljenje, ima svoje cikluse, faze, mijene - živ je, žilav, dinamičan, lukav... Ako se prisjetite antikolonijalnih, antiimperijalističkih i nacionalnih oslobodilačkih pokreta širom svijeta, tada je njegova dobra strana bila neupitna. Danas se na nacionalizam gleda drugim očima, svakako.

Osvrnuvši se na tu Vašu konstataciju, podsjetiću da nas istorija uči da rijetko ima konačnih stavova oko čega, najmanje u vezi sa nekom definicijom, pa i onoj o nacionalizmu. Takođe, nikada nijesam rekao da nacionalizam nije negativan nego sam govorio da ima pozitivni stav, što je i predsjednik države, u tom intervjuu, na određeni način potvrdio rekavši da „taj (u kontekstu moje tvrdnje o zdravom dijelu nacionalizma) nacionalizam vidimo i kod Francuza i kod drugih nacija u Evropi, ali razlika između evropskog nacionalizma i balkanskog je što balkanski uvijek za svoju platformu bira promjenu granica, osvajanje teritorija...“. Naravno da sam

saglasan sa konstatacijom da je „nacionalizam koji poprimi formu mržnje prema drugim nacijama šovinizam“, ali u ovom slučaju nije ni bilo dileme u vezi sa tim, nego sam iznio ličnu impresiju rekavši da pravim razliku između lošeg i dobrog dijela nacionalizma.

Znajući da nacionalizam ima svoje cikluse, makar djelimično vjerujući da poznajem njegove opasnosti, pogotovo na balkanskim prostorima, moja namjera nije bila afirmacija suženog sjećanja na identitetske trenutke bilo koje nacije. Želio sam da ukažem da nacionalizam ima svoju dobru stranu, makar posmatrajući iz ugla prošlih vremena, a da on danas itekako može biti opasnost za sve nas, u prvom redu za građanina i građansku državu!

Što se tiče Vaših percepcija o tome da „novinar nije zaokružio temu o navodnom revanšizmu predsjednika Vlade koji je, zbog uskraćivanja podrške DPS-a, posredstvom SDT-a, poslao poruku predsjedniku Đukanoviću hapšenjem njegovih prijatelja iz UO Plantaža“ i Vaše konstatacije da je „novinar morao da insistira na tome da sagovornik jasno saopšti stav da li je SDT pod političkim uticajem i od koga...“. Taj dio neću komentarisati jer se tiče mog novinarskog i uređivačkog rada koji Vama, kao gledaocu, može biti nedovoljno dobar. Poštujem, ali me ne obavezuje. Moj učinak, dometi i stil su nešto što itekako možete analizirati iz raznih uglova. Radim najbolje što umijem, pritom svjestan da uvijek može bolje, to je neupitno...

Na kraju, vjerovatno je jedina istina da je sve ipak relativno, pa možda i Vaša kritika o „davno prevaziđenim“ mišljenjima. Stari Grci, na primjer, četiri vijeka prije Hrista, smatrali su da je demokratija kompromitovana i da je treba napustiti. I Evropska unija je zamišljena sa ciljem opšte pravde i blagostanja, i Kant je maštao o vječnom miru, i Marks o ujedinjenju proletera.... A kako je bilo i kako jeste u praksi, nekada i sada?

Ako će išta „riješiti“ bilo koju dilemu, onda je to vrijeme - „majstorsko rešeto“, koje će možda dati neki odgovor, a koliko će on biti konačan ili relativan, i to je pitanje...

ZAKLJUČAK OMBUDSMANA

Autor i voditelj emisije je napravio jasnu razliku između, kako ih je nazvao, pozitivnog i negativnog nacionalizma.

U segmentu emisije, u kojem je bilo riječi o političkom uticaju na SDT, gospodin Đukanović je hipotetički iznio svoj stav o toku sudskog procesa i njegovom ishodu.

Zaključak je da nije došlo do kršenja programskih principa i profesionalnih standarda.

Predlog Savjetu

Da se prigovor odbije.

Ombudsmanka RTCG

Danijela Popović